AMERIKA ESPERANTISTO

AMERICAN ESPERANTO MAGAZINE

The Use of Esperanto in Medical Science

Ups & Downs of Moscow and Esperanto

The New Jersey Story Adult Education

Ĉarlatana Lingvoscienco Stalin, Lapenna, k.a.

MAR-APR 1957

AMERICAN ESPERANTO MAGAZINE
(Amerika Esperantisto)

Official bimonthly publication of the
ESPERANTO ASSOCIATION OF NORTH AMERICA, Inc.
114 West 16 St., New York 11, N. Y.

CONTENTS – ENHAVO

Bildo sur kovrilo: *Proksime al Oregon, Ill., tiu kolosa statuo de la indiana ĉefo* Black Hawk *(Nigra Akcipitro) staras ĉe Rock River, kie li venkis en batalo kontraŭ la blankuloj en 1832a.*

Subscriptions in the United States and Canada: $3.00 per year.
Jarabono eksterlande por kalendara jaro: $1.50 aŭ egalvaloro.
Gratis to Members of the EANA.

Regular Membership in EANA – $5.00 per year. Patron – $10.00.
H. S. or College Student & Armed Forces – $3.00 per year.
Sustaining Board – $3.00 or more per month.

AMERIKA ESPERANTISTO

Vol. 71 MARCH-APRIL 1957 Nos. 3-4

THE USE OF ESPERANTO IN MEDICAL SCIENCE

Pioneer Work in Japan

A 600-page special issue of the *Folia Anatomica Japonica* was recently published under the Esperanto title *Jubilea Verkaro dediĉita al Profesoro Doktoro Seiho Nishi de liaj kolegoj kaj lernintoj okaze de la 70-a datreveno de lia naskiĝo* (Collection of Jubilee Writings dedicated to Professor Dr. Seiho Nishi by his colleagues and former students, on the occasion of his seventieth birthday). The book is Volume 28 of the Japanese anatomical periodical, dated 1956, and contains articles in Japanese and several Western languages. Seven articles are printed in Esperanto, and six of these deal with specialized anatomical subjects relating to muscles, blood vessels, and nerves. The seventh article, written by Ryozi Ura, of the Imperial University in Tokyo, and by T. Nakayama, is a biographical sketch of the famous anatomist under the title *Seiho Nishi – Skizo de lia scienca vivo por junaj anatomistoj* (Seiho Nishi, A Sketch of His Scientific Life for Young Anatomists).

This impressive volume is a striking demonstration of the extent to which Esperanto is being used in Japan in the field of medical science. At the same time, it honors one of the men who deserve special credit for this development. Professor Seiho Nishi, for many years Professor of Anatomy at the Imperial University of Tokyo, is at present President of Gunma University. He is also serving as President of the International Association for Esperanto in Science (ISAE) and as President of the Japanese Esperanto Institute. He presided over the golden Jubilee celebration of the Japanese Esperanto movement in Nov. 1956, at Tokyo.

Physicians Impressed with Esperanto

Physicians and surgeons in Japan have been painfully aware of the language barrier for many years. A knowledge of the German language used to be absolutely required in medical studies. Gradually, other Western languages, especially English, became important and almost indispensable. It was not surprising, therefore, that shortly after World War I, the convenience, ease of learning, and neutral character of Esperanto impressed a considerable number of Japanese physicians. At the Medical School of the Imperial University in Tokyo, the first Esperanto class was organized in 1921.

Only one year later, the first medical treatises originally written in Esperanto by Japanese authors were published. One, by Dr. Masataka Murata, dealt with the diagnosis of syphilis and was published in the Japanese Journal of Dermatology and Urology; later it was reprinted as Number One in a series of medical monographs in Esperanto. The second, by Dr. Hisao Kasai, described a method of checking the effectiveness of smallpox vaccinations and was published by the Japanese Government Institute for Infectious Diseases.

In 1923, the *Eskulapida Klubo* (at first called the *Hipokratida Klubo*)

was founded at the Medical School of the Imperial University. It soon became the promotional and research center for use of Esperanto in medical science in Japan. The first medical monograph to be published in Esperanto by a Japanese author outside Tokyo also appeared in 1923. It was Dr. K. Takegami's treatise on the hog parasite *Stephanulus Dentatus* and was published by the Department of Agriculture at Taihoku (now Taipei), Formosa.

When, in 1925, the Sixth Congress of Tropical Medicine was held at Tokyo, three of the papers presented to it were in Esperanto. The authors were Dr. Tomosaburo Ogata, Professor of Physiology at the Imperial University of Tokyo (who submitted two of the papers in Esperanto, together with three of his colleagues and assistants), and Dr. Masataka Murata, already mentioned above, Director of a Government Leper Asylum.

In 1926, the Japanese Medical Esperanto Association was founded, with Professor Seiho Nishi as its first President. Professor Ogata donated the amount of a prize which he had received from the Imperial Academy. The organization developed rapidly. It had 276 members in 1926, and 697 in 1927, all of them physicians, surgeons, pharmacists, and students of medical science or pharmacology. Since then, a large number of medical periodicals in Japan have published articles in Esperanto or Esperanto summaries of articles appearing in other languages.

Pharmacists, Too, Use Esperanto

In the field of pharmacology, the *Hermesa Rondeto* did approximately the same kind of a job which the *Eskulapida Klubo* had undertaken in medical science. At first, the members concentrated their efforts on the production of a three-volume *Leksikono de Kemio kaj Farmacio* (Dictionary of Chemistry and Pharmacology), which was published in 1926. The first volume presented "Chemical Terminology and Nomenclature," the second "The Names of Drugs, arranged according to botanical classification, the names of medicines, and drugs, according to the Japanese Pharmacopoeia". The third volume presented "Names of Drugs and Plants". In 1930, the second volume served as the basis for a more ambitious publication, the *Seslingva Vortareto de Medicamentoj laŭ la Japana Farmakopeo* (Short Six-Language Dictionary of Prescriptions, According to the Japanese Pharmacopoeia). This 208-page volume, arranged in the alphabetical order of the Esperanto terms, gives the words in the following order: Esperanto-Latin-Japanese-German-English-French.

Medical Publications in Japan

A Medical Vocabulary Japanese-Esperanto-Latin-German was published in serialized form in the medical journal *Iji Shimbun* in Tokyo, in 1927 and 1928, beginning with Number 1209 of the paper.

Beginning in 1951, a medical journal entirely edited in Esperanto has been published in Japan under the title *Medicina Revuo*. The editor of this quarterly is Professor Masao Suzuki, Director of the Physiological Institute of the Medical School of Tiba University.

Japanese medical journals which have published articles or summaries in Esperanto include the following:

Journal of the Physiological Society of Japan
Journal of Biochemistry

Gunma Journal of Medical Science
Nihon University Medical Journal
Bulletin of the Imperial Hygienic Laboratories
The Anatomical Journal
Acta Anatomica Nipponica
Folia Anatomica Japonica
Embryologia
Mitteilungen der Medizinischen Fakultät, Tokyo
Japanese Journal of Dermatology and Urology
Publications of the Anatomical Institute of Nihon University.

A large number of prominent Japanese physicians, surgeons, and bacteriologists have been using Esperanto successfully on their trips abroad, including lectures at universities and conferences. A little over a year ago, the famous cancer specialist, Dr. Hideo Shinoda, performed a difficult cancer operation in Hamburg, Germany, using an Esperanto-speaking assistant for communicating with the German physicians and nurses in the operating room. (See *American Esperanto Magazine,* March-April 1956).

While in no other country the practical use of Esperanto in medical science has been as widespread as it is in Japan, it must be pointed out that, when it comes to the longest and most universal use of Esperanto summaries, the record is held not by a Japanese periodical, but by the *Journal de Médicine de Lyon* in France; it also publishes French summaries of articles published in Esperanto in *Medicina Revuo*. In Europe, Esperanto summaries have been published also by the *Acta Orthopaedica Belgica* in Belgium and by the journals *Igiene Moderna* and *Giornale di Clinica Medica* in Italy. The latter, which comes from Bologna, recently printed a notice in Esperanto, offering foreign readers a detailed summary or a complete Esperanto translation of any article in which they may be particularly interested; such Esperanto summaries or translations are available for a nominal fee (one Postal Reply Coupon per printed page) to cover paper and mailing.

Medical Groups & Journals in Esperanto

The World Esperanto Association of Physicians *(Tutmonda Esperantista Kuracista Asocio, TEKA)* was founded in 1908 and will, therefore, celebrate its Golden Jubilee in the coming year. Its President is Dr. Giorgio Canuto, Professor of Legal Medicine at the University of Turin, Italy; its Vice Presidents are Dr. Hideo Yagi, Professor at the Medical School of Okayama University, Japan, and Dr. R. Maes-Dubois, of Brussels, Belgium.

In Europe, the use of Esperanto in medical science has a long history. The records show that the first group of doctors to discuss the advantages of Esperanto was the Medical Society of Borisoglebsk, Russia, half-way between Kharkov and Saratov. In October 1898, it adopted a resolution recommending that Esperanto – at that time virtually unknown outside Russia – be made an official language of international medical conferences, and that the most important medical reports be translated into that language. In France, an Esperanto Medical Group was organized in 1904 by Dr. Paul Rodet. In the same year, it published in Esperanto two booklets. One was a medical book of advice for young men (warning them

about the dangers of venereal disease), by Dr. Fournier, the other a medical report by Dr. Thiroux on the thermal baths of Saint-Amand-les-Eaux.

As early as 1906, an *Internacia Revuo Medicina* was launched in Paris by Dr. Henri Vallienne and Charles Vérax. It printed articles in Esperanto, French, English, German, Spanish, and Italian. The time was not ripe yet for such an ambitious undertaking, however, and the periodical had to fold up after publishing four issues. Two years later, Dr. Stefan Mikolajski, Editor of a Polish medical journal in Lvov (at that time in Austria-Hungary), began to publish a modest Esperanto supplement to this periodical under the title *Voĉo de Kuracistoj* (Physicians' Voice). It was so successful that it soon could be enlarged and made independent of the Polish journal. It became the official organ of TEKA. 60 issues appeared under Dr. Mikolajski's editorship. It was followed by a number of other medical journals in Esperanto, under a variety of editors in France, Germany, Poland, Hungary, and Belgium. The last of these periodicals before World War II was the *Internacia Medicina Revuo,* edited by Dr. Paul Kempeneers, in Brussels, Belgium. After World War II, efforts were made to revive it, but when *Medicina Revuo* appeared in Japan and became a periodical of quality and prestige, TEKA recommended to its members to subscribe to it and to contribute to it.

Prominent Medical Men Participate

This is not the place to describe in detail the long and glorious history of the World Esperanto Association of Physicians (TEKA). Its Presidents and Vice Presidents have included a number of men very prominent in different branches of medical science and public health work, among them the following: Professor Henri Dor, ophthalmologist, of Switzerland and France; Professor Jameson Johnson, of Dublin, Ireland; Professor Gariel, of the Paris University Medical School, France; Professor Julien Vanverts, famous surgeon and gynecologist of the Lille University Medical School, France; Dr. Maksimiljan Blassberg, a profilic writer on medical subjects, Poland; Dr. Wilhelm Robin, President of the Medical Society of the Polish Republic, and founder of the Polish Gastrological Society; Dr. Paul Kempeneers, of Brussels, Belgium; Dr. Giorgio Canuto, former Rector (President) of the University of Parma, now Professor of Legal Medicine at the University of Turin, Italy; Professor Odo Bujwid, bacteriologist, of the University of Cracow, Poland; Dr. Konstantin I. Shidlovsky, of Moscow, Russia; Dr. Adolf Bischitzky, of Prague, Czechoslovakia; Dr. Edward Mybs, of Altona, Germany; Professor Tomosaburo Ogata, Professor of Physiology at the Medical School of the Imperial University of Tokyo, Japan; and Professor Seiho Nishi, President of Gunma University, Japan, mentioned at the beginning of this article.

Conferences and Medical Papers

Conferences at which medical papers in Esperanto were presented to an international audience of physicians and surgeons were held on the occasion of various Universal Esperanto Congresses and international medical congresses, and also a number of times independently, in Spain, Germany, Austria, Hungary, and Japan.

Physicians have shown an active interest in Esperanto from its very beginnings. In a number of countries, national Esperanto groups of phy-

sicians were active at various periods, for instance in Russia, France, Spain, and – of course – Japan. In Czarist Russia, such a group was founded in 1909. A Soviet Union Esperanto Society of Physicians was organized in 1930. Its activities included radio programs on medical and health programs in Esperanto over Radio Leningrad. But after a few years, the group perished together with all other Esperanto organizations, when the Kremlin decided to stop all possibilities of international contacts through Esperanto and to preserve its subjects from free world influences which might infiltrate via the world interlanguage. However, recent developments seem to indicate that the Kremlin may again permit the use of Esperanto by physicians, as well as others, under conditions of careful control and direction for their cultural and political purposes.

Medical Dictionaries in Esperanto

Among medical dictionaries, the 360-page *Esperanta Teknika Medicina Vortaro*, by Dr. Briquet, of France, should be mentioned; it was published in Brussels, Belgium, in 1932. It gives definitions of medical terms in Esperanto and also translations in Latin and, when necessary, in English, French, German, Italian, and Spanish. As early as 1906, an 80-page *Anatomia Vortaro* (Anatomical Dictionary) had been published in Paris by Dr. Charles Bouchard. It consisted of an Analytical Part and an Alphabetical Part (Latin-French-English-Esperanto). A *Poliglota Vade-Mecum de Internacia Farmacio* was published in Paris in 1911. This 288-page pharmacological handbook lists drugs in the following order: Latin-English-French-German-Spanish-Dutch-Italian-Russian-Swedish-Esperanto. There is also a Report of the International Pharmaceutical Federation, published in 1922, on Pharmaceutical Nomenclature. It lists, on 104 pages, drugs and prescriptions in Latin and Esperanto. (Details about these and other technical vocabularies in Esperanto were published in a special issue of the *American Esperanto Magazine*, in July-August 1949.)

The progress of medical science has often been hampered by language difficulties. Esperanto offers a means of overcoming the language barrier. A great deal of evidence is available to demonstrate that it works.

ESPERANTO IN ACTION AROUND THE WORLD

In Britain, the Royal Society of Arts, which has been conducting examinations in modern languages, including Esperanto, for many years, reports that in the 1955-56 session Esperanto ranked fifth among the ten languages in which it held exams. According to the number of candidates, languages were listed in this order: French, Spanish, German, Italian, Esperanto, Russian, Welsh, Danish, Norwegian, Swedish, Dutch. 73 persons took the Society's Esperanto examinations, which come in three "stages." The RSA examinations are not the only Esperanto examinations in Britain, however. The British Esperanto Association has its own examinations setup.

A magazine for Internal Revenue employees in the Netherlands, "O-cara", now publishes serialized Esperanto lessons by J. S. Jansen.

English-language Japanese newspapers, such as the *Asahi Evening News* and the *Yomiuri Japan News,* were among the numerous papers which gave a great deal of publicity to the recent Golden Jubilee of the Japanese Esperanto movement.

At New Delhi, India, the Executive Board of UNESCO (the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) decided at the recent General Conference of UNESCO to request the Director General to consult the International Council for Philosophy and Humanistic Studies (which was established by UNESCO and is subsidized by it) about the possibility of organizing, at the request of UNESCO, an objective study on "auxiliary languages and 'basic' languages, and the role which they could play in international relations."

An international study course using Esperanto for the teaching of French will be held under the patronage of the French Minister of Education at the Château de Grésillon in France, from July 25 to August 10, 1957. The extremely interesting and encouraging results of last year's course were described in the November-December, 1956, issue of the American Esperanto Magazine.

The Second State Esperanto Convention in the Brazilian State of Minas Gerais was recently held in the ancient city of Barbacena under the honorary presidency of the Governor. The Mayor of Barbacena, Dr. Osvaldo Fortini, opened the proceedings, which were held at the Preparatory School for Air Cadets, at which the former Director, Colonel Jacinto Pinto de Moura, had introduced the teaching of Esperanto for both students and officers. Representatives of the Mayors of four other major cities in the State attended the Convention. As a result of the meeting, 200 persons enrolled in Esperanto classes in the city of Barbacena alone.

The Brazilian Ministry of Education & Culture, has added something new to its weekly Esperanto radio programs broadcast every Saturday over shortwave and medium wave: radio plays in Esperanto. Its first dramatic production was an Esperanto translation of the comedy, "The Woman Driver", by Mauro de Almeida.

A French regional teachers' magazine, "L'Ecole Meusienne", reported in its December 1956 issue how school children in Bal-le-Duc are corresponding with boys and girls all over the world in Esperanto and how they exchange photographs, postage stamps, geographical materials, etc., on a large scale. As a result, the number of stamp collectors in one class of 25 has jumped from 4 to 17 in one school year. Interest in geography and science is booming, and "the pocket money which used to go into chewing gum and firecrackers now buys post cards and stamps for letters."

In Denmark, according to an incomplete statistical tabulation of the Danish Central Esperanto League, Esperanto classes in the 1955-1956 season totaled 36 in 15 cities, with a total of 494 students.

The New Zealand Association for Tall Women, the Junior Chamber of Commerce of Marton, the Khandallah Branch of the New Zealand Labor Party, the South Canterbury Adult Education Council, and the annual conference of the Workers' Educational Association were some of the New Zealand organizations which have featured lectures on Esperanto.

The Icelandic literary magazine "Birtingur" recently published an article by Baldur Ragnarsson on Esperanto literature as well as several translations from Esperanto.

The Belgian Army in Germany has organized an "Aggressor" unit to play the role of an unnamed "enemy" in maneuvers. It uses Esperanto, just like its counterpart in the United States armed forces. The news was carried in the March 1957 issue of *Flandra Esperantisto*, published at Bruges, Belgium.

"Le Coopérateur Suisse", a French-language organ of the cooperative movement in Switzerland, recently printed an article on consumer cooperatives in Finland. It was translated from an article published in Esperanto in the magazine *Norda Prismo,* in Stockholm, Sweden.

Lydia Allen DeVilbiss M.D., listed in "Who's Who in America" for her work in medical organizations, has devoted many years to the promotion of Esperanto in Greater Miami, Florida. Following several lectures at the University of Miami, classes are being planned under the direction of Dr. Wm. Dismukes, Chairman of the Language Department and Professor of Romance Languages. The instructor will be Dr. Albert Ivanhof, Associate Professor of German, who learned Esperanto years ago. He will use the EANA textbook and the Connor records for these classes. Dr. Berthold Friedl, Professor of Russian, and Methods of Language Teaching in the Graduate School, is a firm believer in Esperanto as the international language. In his opinion, the problem is that of mass education, and training of teachers in universities for grade & high schools.

The Brazilian Esperanto League, probably the largest and best organized national Esperanto association in the world, will celebrate its fiftieth anniversary in July 1957, when it plans to hold the Fifteenth Brazilian Esperanto Congress at Niteroy, in the State of Rio de Janeiro.

In a camp for Hungarian refugees at Calambrone, Italy, an Esperanto club is in operation under the chairmanship of M. Nemeth. It is supported by the Esperanto Society of Leghorn.

Illustrated booklets and tourist folders in Esperanto, issued in recent weeks and months by city administrations, chambers of commerce, and other organizations, promote the following cities and regions: Amsterdam and Zaan, Netherlands; Lund and Jönköping, Sweden; Hamburg and Tegernsee, Germany; Oslo, Norway; Warsaw, Poland; Varese, Italy; Barbacena, Brazil.

The Austrian Esperanto Federation recently decided to purchase a bus, which is to be used for the promotion of Esperanto on the occasion of excursions and meetings, and also for the rapid transportation of mobile Esperanto exhibitions.

In Munich, Germany, Esperanto classes are now under way in a variety of organizations and schools; the People's College (Adult Education Center), the Education Department of the Labor Unions, the Municipal Riemerschmid Business School, and the Pax Christi Group (Catholic). There is also an Esperanto class at the Gräfelfing High School, a little outside the city.

At the Trade Fair of Bari, Italy ("Fiera del Levante"), Professor Lacalendola was invited by the organizers to deliver a lecture on Esperanto. He did so on the last Sunday night that the fair was open.

The Castle of Münchenwiler, Switzerland, which has been host to several Esperanto gatherings in the past, will be the locale of an International Christian (Protestant) Esperanto Congress in the second week of August 1957. It is being organized by the International Christian Esperanto League, which has its headquarters in the Netherlands.

The City Council of Utrecht, Netherlands, finances two Esperanto classes for teachers.

In Habana, Cuba, one of the country's great newspapers, *Información,* printed in its Sunday edition of February 17, 1957, a philatelic section edited by the *Club Filatélico de Cuba* and largely devoted to Esperanto. It featured photographs of postage stamps in honor of Esperanto issued by the postal administrations of Austria, Brazil, and Bulgaria, as well as of a bilingual first-day cover (in German and Esperanto) issued on the occasion of the fiftieth anniversary of the Austrian Esperanto movement. The most interesting illustration, however, was an envelope carried on the pioneer flight of Jaime González, famous Cuban aviator, from Cienfuegos to Habana on February 24, 1914. The printed text on the envelope is in Spanish, English, and Esperanto. The flight was by a "Morane" monoplane. The address of Dr. Antonio Alemán Ruiz, Secretary of the Cuban Esperanto Society, was given for further information.

ESPERANTO IN THE UPS AND DOWNS OF MOSCOW LINGUISTICS AND POLITICS

(Part II of an analysis of the Soviet's 'new look' concerning Esperanto.)

Much is known, and much remains a mystery, about the reasons why the Soviet attitude towards Esperanto has vacillated between indifference and suspicion, between strong support and bloody persecution. Let us try to piece together the significant facts, with special emphasis on those which have become known recently.

Before the Bolsheviks came to power in Russia, in 1917, the country had a flourishing and vigorous, although not a very coherent, Esperanto movement. There had been difficulties with the Czarist censorship and the police, and there was a great deal of mutual distrust and animosity among the users and sympathizers of the Interlanguage. A very high percentage of them belonged to the liberal urban intelligentsia. Doctors, lawyers, and artists were especially numerous. Esperanto had a strong following among the non-Russian nationalities, especially the Poles, Lithuanians, Latvians, Estonians, and Jews, but also among Armenians, Georgians, and Tatars. Since Leo Tolstoy had been an advocate of Esperanto, the language had numerous supporters among the Tolstoyans.

There were Esperantists among the various Socialist groups, including the Bolsheviks, but not very many. When the Communists seized power, they were a tiny minority of the population. They were an even smaller minority in the Esperanto movement. They tried, of course, to take over the leadership, and as early as 1917 a Latvian Communist, Ernest Drezen, became President of the famous Esperanto Society "Espero" in Petrograd, one of the oldest and most respected in the world. But Esperanto clubs elsewhere in Russia paid little attention to what "Espero" was doing. According to the *Enciklopedio de Esperanto*, there were more than a hundred Esperanto societies on Soviet territory in 1918-1919, all of them operating independently. There were almost as many Esperanto bulletins and periodicals in Russia, most of them mimeographed or hectographed. There were not enough capable Communist Esperantists around to take charge of all this. In addition, the Civil War, the famine, the lack of newsprint, and the uncertainty of the future made any large scale activity almost impossible.

The Esperanto Section of the Comintern

In 1919, when the Communist International (*Comintern*) was founded in Moscow, an Esperanto Section of the Communist International (*ESKI*) was launched at Samara-on-the-Volga (now Kuibyshev) by a man named Okhitovich (Ort Sunnam), aided by E. Drezen and S. Haidovsky. It published a statement on the world language problem from the Communist point of view, a constitution, and several other pieces of printed matter. A periodical, "ESKIANO - Organ of the Central Committee of the Esperanto Section of the Communist International", was launched at Kronstadt, and information bulletins of ESKI committees appeared at Kazan and Nizhny-Novgorod. Small ESKI Conferences were held at Nizhny-Novgorod and Petrograd.

Early in 1921, however, the ESKI leaders were told by the Communist

Party that the Communist International could admit only national sections, not an Esperanto Section. They transformed ESKI into a new organization called the Communist Esperanto International (*Esperantista Komunista Internacio*). But before the year was over, this organization was instructed by the Kremlin to disband. The party leaders wanted Communists to stop organizing specialized groups "isolated from the non-party masses" and ordered them to become active in "mass organizations" where "non-party" people needed party guidance and supervision.

Such a "mass organization" was the Esperanto Union of the Soviet Republics (*Sovetrespublikara Esperantista Unio*), founded in Moscow in 1921. E. Drezen became Chairman of its Central Committee. The leadership of SEU was solidly Communist, but the membership was not. Many prewar Esperantists stayed at first away from the SEU. The organization was strictly authoritarian. Drezen and his fellow Communists decided what was to be done.

In its first years, the Soviet Esperanto organization led an unspectacular life, but from 1925 to 1930 it made amazing progress. Drezen himself writes about this (in *Analiza Historio de la Esperanto-Movado*, pp. 86-87): "In that year (1925) the institutions in authority proclaimed the need for organizing carefully planned and guided educational activities among the masses of the workers. This educational work could not be carried on without international correspondence. A language was needed for such international correspondence. The Esperantists offered their services to the public at large. The work which they had been doing up to then for themselves had now become a public necessity. A large part of the correspondence, which was then exchanged, was in Esperanto. This attracted the attention of the authorities to the fact that Esperanto was a remarkable cultural factor."

"Control and Guidance"

"When, in 1928, with the further growth of those international cultural and educational activities, all workers were urged to study foreign languages, in order to be able to get into closer contact with foreigners, the Soviet Esperantists again drew the attention of the authorities and the public to Esperanto. The Esperantists did not propose that the workers should study Esperanto instead of foreign languages, but they pointed out that Esperanto was many times easier to learn than foreign national languages, and emphasized also that the study of Esperanto was a worthwhile bridge to the learning of other European languages at a later time, making such learning easier. These tactics were most effective. In many places different authorities – government, labor unions, and party – began to support the Esperanto movement and to help in guiding and organizing it. *This means that the movement was taken under the control and guidance, not any more of just some individual persons in authority, but of certain public institutions in charge of the great masses...*"

"Esperanto ceased to be the property of the Esperantists. It became a cultural value respected by the public... The whole movement was centralized. This made possible the concentration of all real forces in the movement, the systematic planning of activities, and the economizing of resources. SEU was joined by many cultural and intellectual forces from the ranks of the old-time Russian Esperantists. Thanks to those

forces, the Esperanto Union of the Soviet Republics, accepting the principle of the revolutionary class struggle, became intellectually the strongest among the other workers' associations. SEU, in comparison with them, contained the better experts on the international language problem..."

"Beginning in 1926, the Central Committee of SEU started the large scale and systematic publication of effective promotional and study materials prepared on a scientific basis. From the point of view of quantity, more books on Esperanto were published in five years (1926-1931) than had appeared in the entire previous period since Esperanto came into existance... SEU established an absolutely authoritarian center for the direction of propaganda and organization..."

This was written in 1931. A few years later, nothing of all this was left; it had been destroyed and razed to the ground on Stalin's orders. Drezen himself disappeared and died under mysterious circumstances. According to Erik Ekström, a Swedish member of the Esperanto movement who visited the Soviet Union as a tourist in the summer of 1956, "E. Drezen was arrested by the Beria bandits, I was told, and died in prison." (Beria, as most of our readers will recall, was the Chief of the GPU, Stalin's dreaded security police, and became one of the three-man leadership of the Soviet Union after Stalin's death – until Malenkov had him arrested, tried for treason, and executed in December 1953. Since then it has been a popular sport in the Soviet leadership to blame all the crimes of the regime on him.)

Breaking Through the "Iron Curtain"

Later, in 1950, the Czechoslovak Communist, Adolf Malik, President of the Esperanto Association of the Czechoslovak Republic (which was dissolved two years later) wrote in the Prague magazine *Esperantista*: "It is well known that the Soviet Union favored Esperanto until reactionary influences appeared in the ranks of the Russian Esperantists. Esperantists helped to carry on espionage against their country. Who then is responsible for the weakening and the death of the Esperanto movement in the Soviet Union? Those who plotted against the regime are guilty. Shortsighted people in the Esperanto movement itself have done great harm to the cause of Esperanto in the Soviet Union."

Whether and to what extent Esperanto was actually used for espionage against the Soviet Union, we have no way of knowing. But we *do* know that any free flow of information, that reveals the true situation in the Soviet Union to the outside world and provides Soviet citizens with reliable facts about other countries, is considered dangerous by many leaders of the Soviet empire. The ability to keep the Russian people in isolation is one of the pillars of their strength. Large scale correspondence by means of Esperanto gives an opportunity for the direct exchange of ideas and information.

The enormous popularity of Esperanto correspondence described by Drezen was not due exclusively to the urge of Soviet citizens to tell the rest of the world about the workers' paradise, the glories of Communism, and the heroic deeds of Stalin, Beria, and Vishinsky. On the contrary, it was caused to a considerable extent by a profound desire of many Russians to learn the truth about foreign countries, to tell the truth about

their own country, to break through the isolation of the Soviet dictatorship, to exchange ideas and experiences from man to man, rather than from Communist to Communist. No wonder that pre-war Esperantists "returned to the ranks" of the Esperanto movement and that many young people learned Esperanto to take part in that exciting experience.

Of course, the Soviets took their precautions. There was censorship. Moreover, in the early twenties, the Communist authorities forbade membership in "bourgeois" Esperanto organizations over which they had no control, including the Universal Esperanto Association at that time. The importation of Esperanto books and newspapers was strictly controlled and regulated. But there were sometimes ways and means of getting around those controls.

Publishers of free world Esperanto magazines, for instance, devised ingenious methods of reaching Soviet readers. In the twenties, one such publisher found that his magazines disappeared when he sent them by ordinary mail, but that they arrived when they went by registered mail. When the recipients informed him that registered mail had begun to disappear, too, he adopted another system. He sent the magazines as printed matter, but boldly wrote on the envelopes in Russian: "Approved by the Sovnarkom" (the Council of People's Commissars). It sounds incredible, but the trick worked: The magazines got through.

(To be continued.)

When the British Society of Esperantist Teachers held its annual conference at the College of Preceptors in London, on December 28-29, 1956, "Vacations Abroad for Students and Young People" was the principal subject of discussion. Representatives from eight schools as well as the organizer of an international youth conference exchanged ideas and experiences on the use of Esperanto on holiday tours for school classes and youth groups. Travel by chartered bus, participation in international youth camps and youth conferences, living in families abroad, and living in dormitories where two or more nationalities are represented were some of the details described and analyzed at the meeting. All participants agreed that experience has shown Esperanto to be a powerful means of widening the horizon of students and of overcoming a too "insular" attitude on the part of many boys and girls.

Under auspices of the Japanese Ministry of Education and of the Japanese National UNESCO Commission, an international exhibition of children's magazines and drawings is now touring the major cities of Japan. The material was collected through the use of Esperanto in connection with last year's Golden Jubilee of the Japanese Esperanto movement.

"Esperanto" as a brand name is being used in more and more fields. A ball-point pen "Esperanto" comes from Germany. Pencil sharpeners "Esperanto" are manufactured in Bulgaria. "Esperanto" soap is made in Portugal. "Esperanto" champagne comes from France, "Esperanto" whisky from Scotland. "Esperanto" cigars seem to be made in both Spain and Denmark.

THE NEW JERSEY STORY

Connie Davis

SINCE 1951 more than 300 people in New Jersey have studied Esperanto under the auspices of EANA's affiliate, the Esperanto Association of New Jersey. And many times that number have learned the value of and need for Esperanto.

What has been done here could be done in all of the other 47 states, and very likely improved on. Anyone interested enough to start or expand a similar project would not be working alone for long.

Any member of EANJ will tell you that the rewards of our work are enormous because we're all pioneers with a chance to use all our talents to the full. Do you have an idea how to spread Esperanto, how to do a better teaching job, how to improve meetings? Try it out. If it doesn't work, you try something else. Usually it does work and then you feel wonderful.

Always, of course, the EANA Central Office is right there helping you – with material for publicity and exhibits; the *Amerika Esperantisto* to keep members and students informed and interested; the Book Service for quick delivery of grammars and other books you need; help and suggestions when you ask for them.

To learn at first hand what work has been done in adult education and Esperanto promotion in New Jersey, plan now to attend the 47th Annual EANA Congress, Newark.

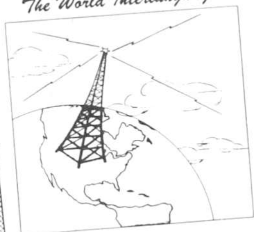
Here, as a start for your thinking, is the New Jersey story: In 1950 Don Walton put a small ad in the *Newark News*, advertising the first class in Esperanto at the Newark YWCA. Five people joined. Three of the pioneers in that class, Elsie Yunghans, Henry Kruse, and Don Walton, are still active. I'm proud to have joined in the second class, and now our fine teachers, who are talented workers, too, also include Dr. George Maggio, Rubey Kelber, Pauline Ziobro, Marie Maffey, Dave Jagerman (who just moved West), Helen Walton, Faith Hoekstra, Amelia Dresdner, Stanley Otto, Nick Torzs, and Adelaide Smith.

Getting Into Adult Schools

Asked how to get Esperanto into the public schools, a school principal suggested starting with the adult schools. So we did.

Our procedure at first was to call on an adult school director, show him material on Esperanto and our textbook and ask to run an Esperanto course in his school. We offered to accept pay in proportion to the number of students if the class were small so the school wouldn't lose money. (Most of the money goes to our association to pay for advertising and publicity.) We supply our write-up for the school catalog and publicize our courses in other ways, too.

Unless we got a definite yes, we followed with a letter and enclosed a copy of *Tune in on the World.* The director often has a curriculum committee he must consult before he adds a new subject to his catalog, and our letter was designed to help him interest them. If we did not hear from him after a week or so, we phoned. If we were turned down, we kept try-

ing, going back a year later or sometimes before the next session. Usually, though, our first try was successful. Now that we have classes in a number of schools, one call is generally enough. School catalogs are prepared way ahead, so we start our campaign in April for Fall sessions and in October for Spring ones.

Our association also joined the state Adult School Ass'n. Two or three of us go to their meetings and the annual weekend workshops. There we set up an Esperanto exhibit and participate in the discussions. Now that the school directors know us, we're getting our courses into more schools all the time.

We also run classes in two YMCA's that have adult courses and hold our meetings in one. They have an interest in international advancement and encourage our efforts.

Getting Students

To advertise our classes we have found that newspaper ads do not work very well, but a write-up does, and we sometimes put an ad in the paper if it seems necessary to put it in to get a write-up. When we are interviewed, we suggest the writer use an Esperanto heading. It gets attention.

The *Newark News,* which goes all over the state, is our best medium. When one of its feature writers wrote about our Cseh course, we had the biggest class ever. However, the *Newark News* is hard to get into, so two or three weeks before our opening dates, we also go to the smaller papers that cover the areas served by the different schools. Sometimes one of their reporters writes us up from information we give him. Some editors promise to consider a report if we'll write it.

We also put posters and piles of single sheet propaganda leaflets announcing our courses in libraries, post offices, etc., and posters alone in store windows. Some of our members have been reluctant to do this until they found how cordially we were received and how little time it took. Often someone in a store joins a class.

Our campaign includes letters to editors and talks to service clubs like Rotary, Kiwanis, Lions, and to other groups. These last two activities are carried on all year to promote Esperanto generally as well as our classes.

Running Classes

The night a beginners' course starts we ask the students to introduce themselves and tell us why they joined the class. Sometimes we also ask them to tell us a little about themselves. We then give them a short talk about the Esperanto movement, pass around copies of *Amerika Esperantisto* and show them other interesting items such as colorful advertising folders in Esperanto.

For our textbook we use *Esperanto: The World Interlanguage,* not only because we consider it the best but also because our using one book

makes it easier to teach students from several beginners' courses in one advanced class when necessary. We urge our best pupils to become teachers, sometimes before but usually while or after they do advanced work. In this way we're able to take care of new schools as they open up to us.

One of our teachers has used the Cseh (conversational) method. With a group of ten or more this works fine and the class enjoys it. Teachers work out their own teaching methods, often trying out new ideas from semester to semester. In this way they keep a fresh approach to their work. Even people who never thought they could teach find it thrilling.

From time to time we hold a free class for teachers. Here we try to do really advanced work. Discussing fine points of grammar, trying out new methods, learning to converse more freely, we stimulate each other and these are experiences we all like to take part in.

To keep students interested after they finish their first class, we encourage them to go on with a second. And before they finish the first, we invite them to attend our monthly meetings. Our monthly bulletin, *Skizeto,* goes to all students as well as members. Twice a year we have a graduation night to which all beginners are urged to come to get their green stars.

Conducting Meetings

Our organization is very informal. It has officers (Henry Kruse, president; Elsie Yunghans, secretary; Adelaide Smith, treasurer; Don Walton, public relations officer) but no constitution and no formal membership. Members are those who come to meetings, and dues are 25¢ a meeting when they come. We have a library run by a committee and there are various other committees including one for our "letters to the editor" campaign, and one for exhibits.

We open meetings with Esperanto songs; then pass around our cards and letters from abroad. Usually someone gives a talk in Esperanto, sometimes with slides, on some subject of general interest. Occasionally we play games in Esperanto. Much of the rest of the meeting is conducted in English so as not to put too great a strain on members whose Esperanto vocabularies are not yet adequate.

At every meeting we try to give everyone a chance to say something, preferably in Esperanto. And we try to give everyone something to do for the movement without, however, overburdening any one. After the meeting we go to a nearby restaurant for a snack and social get-together.

Although we enjoy the social and cultural aspects of our meetings, our emphasis is always on activity, spreading Esperanto. Our main problem now is how to make our meetings more interesting. We would welcome suggestions.

Why not start a project of your own, or if you already have one, expand it? If you would like more details about some phase of our experience, write to EANA. We will be glad to help. We'd also like to hear how you make out. Your experience will help us. Let's get this thing snowballing!

47th EANA CONGRESS
NEWARK, NEW JERSEY
JUNE 28th TO JULY 1st

EANA accepted the invitation of the Esperanto Association of New Jersey to hold its 47th Annual Congress at the big new YM-YWCA in Newark, N. J. The united Esperanto forces of two great cities, Newark & New York, guarantee one of the most enjoyable and productive Esperanto conventions ever in America. From Friday, June 28, to Monday, July 1, 1957, Esperantists from all over the USA, plus foreign guests already announced from Canáda, Brazil, Ecuador, France, and refugee Esperantists from the Ukraine, Hungary, Poland, Byelorussia, Estonia, and East Germany, will all unite in the festivities and discussions of this memorable occasion. *You, too, must attend!*

Don Walton, ESNJ, Chairman of the Congress Committee, and head of the most successful group of Esperanto teachers and propagandists in America, announces the convention theme: "Getting Esperanto into the Schools". There will be panel discussions and exhibits, and *you* are invited to bring your experiences so that others may learn from your endeavors. The aim is to acquaint Esperantists with the "know how" and materials for placing courses into adult education and other schools. The keynote speaker on the theme will be Dr. John McSharry, President of the Adult Education Ass'n of N.J. And, of course, other important phases of Esperanto will be discussed. *Plan NOW to come!*

Special Groups: Catholics (IKUE), Protestants (KELI), Blind and Braillists (NABEF), Boy Scouts (SEL), "Filatelistoj" (with exhibits), and "Magnetofonistoj". *American Premier* of the new film by the New Zealand government, with Esperanto commentary. *Esperanto Playlet*, featuring actor Ray Kelly. *Excursions* to "mountains" of New Jersey and "canyons" of New York. *Gay Banquet*. And other features, including *Motion Pictures of the Congress* and members from distant points, to be shown at the 1958 Congress. *See yourself in motion!*

Headquarters and sessions at YM-YWCA. Every part of the "Y" will be available to the members, including use of co-ed pool (bring your swim suit), lounges, parking stations, air-conditioned lunch rooms and amusements. *Rooms*: Single men at "Y", $3.50 (if Y member, $3). Nearby accomodations – single $3.50, couples $6 to $7. *Deposit for Reservation*, send $3 with your order as early as possible. *Banquet* $3. *Excursion Picnic* $2. *Congress Ticket* $3. *Total payments* $11.

Special Bulletin on Congress will be sent out soon, *but send your $3 for Congress Ticket now*, whether you plan to be "participant-in-person" or "participant-by-mail". This will provide you with all documents and full membership in the Congress. *See you in Newark!*

Buy a Congress Ticket ($3) and Help Support the Big 1957 Congress.

KIAL NE LA ARO? – A LESSON IN ESPERANTO

by

Lydia Allen DeVilbiss, M. D.

The author of this original sketch, showing the facility of the Interlanguage, was for many years the Esperanto Delegate of Greater Miami.

Wearing a little Green Star, a refugee from Poland enroute to the USA, could not find any one in the station at Paris who could speak Polish or German. Afraid of missing his connection, he rushed from one train entrance to another exhibiting his ticket.

A station guard approached him. *Kial vi rapidas, Sinjoro?*

When this Polish Esperantist arrived in the United States, another one volunteered to help him learn English.

Pole: (He points to a bus coming down the road.) Kio estas tio?

Esp.: What is that? An autobus, a car with a motor.

Pole: Ah! (He points to the driver.) La viro kun motoro.

Esp.: No. He is not a man with a motor. He is the motorman.

Pole: La motora viro. Mi komprenas. (He points to a car which a man is putting in a garage.) Autobus?

Esp.: That one is not an autobus. It is an automobile.

Pole: Do, la viro en aŭtomobilo estas motora viro.

Esp.: No, he is not the motorman. He is a chauffeur.

Pole: Ah, la ŝoforo motoras. Li veturas motore.

Esp.: The chauffeur goes motoring. But he does not just ride in the automobile. He drives it.

Pole: Mi komprenas. La ŝoforo veturigas la aŭtomobilon al la aŭtomobildomo.

Esp.: Not to the automobile house. To the garage.

The Pole was a farmer. The next lesson has to do with the names of animals. The suffix *id* denotes their young; *ĉu* is the sign of a question; *in* indicates the female.

Pole: Ĉu la ĉevalino havas ĉevalidon?

Esp.: The female horse is called a mare. She has a colt.

Pole: Ĉu la bovino havas bovidon?

Esp.: The cow has a calf. A bull calf or a heifer.

Pole: Ĉu la hundino ne havas hundidojn? La katino ne havas katidojn?

Esp.: The dog has puppies. The cat has kittens.

The suffix *aro* designates a collection of whatever is expressed in the root. *Vorto*, a word; *vortaro*, a collection of words, a dictionary.

Before he completed his knowledge of the English names for plural quantities, the Pole would have to learn: a flock of chickens, a herd of cattle, a drove of horses, a litter of piglets, a hive or a swarm of bees, a school of fish, a pack of wolves, and a body of students, a bevy of young ladies, a crowd of strangers, a mass of people, a kit of tools, and so on.

Pole: Kial ne la aro?

Esp.: Why not indeed.

Kunveno de ESNY okaze de prelego de D-ro J. Mohácsy el Hungarujo, kiam ankaŭ vizitis la klubon D-ro W. Solzbacher el Washington, kaj S-ino Madeleine D'Estries el Francujo, nun loĝanta en Usono. De maldekstre en la unua vico la dua persono estas S-ino D'Estries kun filineto Elizabeto, la kvara D-ro Mohácsy; en dua vico la tria persono estas D-ro Solzbacher.

La Esperanto-Societo de New York (EANA) estas unu el la plej grandaj kaj la plej viglaj Esperantistaj grupoj en nia Asocio. Kiam la nuna grupo organiziĝis, la plimulto de la membraro estis nur komencantoj en Esperanto, kaj la kunvenoj devis esti kondukataj parte en Esperanto, parte en la angla lingvo. Nun ne nur la kunvenoj estas tute en Esperanto, sed ankaŭ post la kunvenoj en personaj interparoloj la membroj ne uzas la anglan lingvon. La altkvalitaj prelegoj, personeco de la prelegantoj kaj oftaj eksterlandaj gastoj, kiuj ĉeestas la kunvenojn, allogas la samideanojn flanken meti ĉion kaj veni al la kunvenoj, kiuj okazas regule la unuan kaj trian sabaton de ĉiu monato, en YMCA ĉe 23-a Strato.

La ĝis nun okazintaj prelegoj estis tiuj de: *D.R.Broadribb* pri religia literaturo en Esperanto; *M.R.Mychajliw* pri Esperanto-gazetaro; *R.Stahl* pri impresoj kaj komparoj inter tri landoj Polujo, Germanujo, kaj Usono, en kiuj li vivis; *D-ro J.Mohácsy* (nova rifuĝinto el Hungarujo) pri la revolucio en Hungarujo; *D-ro W.Solzbacher* pri siaj impresoj de la E-Kongreso en Kopenhago; *M.R.Mychajliw* pri Ukraina Partizana Armeo dum la Dua Mondmilito kaj kontraŭkomunista rezist-movado en Ukrainujo; *F-ino M.Marrett* pri usona dramverkisto Behrman; *F-ino G.Aquino* (el Brazilo) pri sia lando. Krom tio la Societo aranĝis Zamenhof-tagon. La sekvonta tre aktuala prelego estos la 4-an de majo. Parolos *D-ro T. Soros* (nova rifuĝinto el Hungarujo) pri rolo de la junularo en la hungara revolucio. D-ro Soros estas la fondinto de la iama "Literatura Mondo" kaj aŭtoro de "Modernaj Robinzonoj". La altnivelaj diskutoj post ĉiu prelego donas eblecon por ĉiu partoprenanto ne nur esprimi sian vidpunkton pri la koncerna problemo, sed post interŝanĝo de diversaj opinioj oni ricevas pli objektivan kaj pli plenan bildon pri la aferoj, pri kiuj antaŭe oni estis informitaj ne plene aŭ eble tendence.

Ni bedaŭras raporti pri la morto de la sekvantaj samideanoj: *Edwin Sievers, Ann Beatty, D.M.Lynds, Dr. S.B. Talmage.* Pli detalan raporton ni publikigos en la sekvonta AE. Ni ankaŭ donos plenajn detalojn de Esperanta Kroniko. Informu nin pri via agado por publikigi pri ĝi.

ĈARLATANA LINGVOSCIENCO
Marr – Drezen – Stalin – Ĉikobava – Lapenna

D-ro William Solzbacher
Membro de la Akademio de Esperanto

"Akademiano N. J. Marr esprimas sin en favoro de unu sola komuna lingvo por la estonta homaro. Tio estas la sola principo, pri kiu la opinioj de Akademiano N. J. Marr ŝajnas akordi kun la tezoj de la Marksismo-Leninismo."
Profesoro Arnold Stepanoviĉ Ĉikobava, en la ĵurnalo Pravda, *Moskvo, 9-an de Majo, 1950.*

La kvin verkistoj, kies nomoj aperas en la subtitolo de ĉi tiu artikolo – tri gruzoj (georgoj) kaj du Esperantistoj – ne estas samopiniaj, same gravaj aŭ same interesaj. Tamen en diversaj manieroj ili ĉiuj reprezentas tion, kion Profesoro Ĉikobava nomas unu el "la tezoj de la Marksismo-Leninismo": la opinion, ke la naciaj lingvoj malaperos favore al unu komuna lingvo por la tuta homaro aŭ – por uzi la vortojn de D-ro Ivo Lapenna – ke, "ĉar en larĝaj, grandaj linioj la homaro iras de la iama ĉiaspeca disrompiteco (hordoj, triboj, gentoj, popoloj, nacioj, unuflanke; okupoj, kastoj, klasoj, aliflanke) al unueco, la lingvo ankaŭ evoluas de la iama tre granda multlingveco al baldaŭa unulingveco."

Tiu "tezo de Marksismo-Leninismo" nepre kontraŭas la ideon de Zamenhof (kiun Drezen pro tio kaj pro aliaj kaŭzoj nomis "etburĝa pacifisto"), ke Esperanto ne devas anstataŭi la naciajn lingvojn, sed ke, "ne entrudiĝante en la doman vivon de la popoloj", ĝi servos kiel lingvo neŭtrala kaj internacia. La tezo ankaŭ kontraŭas la tradicion de la Esperanto-movado, kies pioniroj ĉiam insistis, ke Esperanto neniel kontraŭas la naciajn lingvojn, kaj la Deklaracion de Boulogne-sur-Mer, kiu diras, ke la Esperantistoj klopodas disvastigi "la uzadon de lingvo neŭtrale homa... *ne entrudante sin en la internan vivon de la popoloj kaj neniom celante elpuŝi la ekzistantajn lingvojn naciajn."*

La marksista-leninista-lapenista hipotezo, ke la evoluo iras "de multlingveco al unulingveco", estas malakceptata de preskaŭ ĉiuj seriozaj lingvistoj. Neniu pruvo ekzistas por ĝi, kaj ĝia uzo en la propagando de Esperanto povas havi nur malfavorajn konsekvencojn.

En la pasinta jaro, post la apero de mia recenzo pri *La Internacia Lingvo* de D-ro Ivo Lapenna, multaj personoj demandis, kion mi pensas pri la verko *Retoriko* de la sama aŭtoro. Mi respondis, ke mi nur rapide trarigardis ĝin kaj ke mi havis la impreson, ke la dua parto (Retoriko) estas bona, sed ke la unua parto (La Lingvo) estas senvalora. Poste mi pli zorge tralegis la libron. Mia reviziita opinio estas, ke la dua parto estas ne nur bona, sed bonega kaj treege interesa (ĉar la aŭtoro pritraktas temon, kiun li komprenas kaj pri kiu li estas tre sperta), sed ke la unua parto estas ne nur senvalora, sed tute fuŝa kaj absurda kaj parte eĉ danĝera.

Mi longe hezitis, ĉu mi devus nun verki recenzon pri la libro aperinta en 1950. Ĝi ne estis eldonita de Universala Esperanto-Asocio, kiel *La Internacia Lingvo*, sed estas privata eldonaĵo de la aŭtoro. Aliflanke ekzistas la fakto, ke D-ro Lapenna nun estas Ĝenerala Sekretario de UEA

kaj ke multaj Esperantistoj opinias, ke tiaj publikigaĵoj eldonitaj de li havas "sciencan" valoron. Eĉ pli grava estas la fakto, ke la ideoj de la Unua Parto de *Retoriko* ŝajne servis kiel bazo por la treege kritikinda *Nefermita Letero al J. V. Stalin*, publikigita en Majo 1952 de la Estraro de UEA kaj de la Plenumkomitato de SAT.

Laŭ la gazeto *Voprosi Jazikoznanija* (Problemoj de la Lingvoscienco), eldonata de la Soveta Akademio de Sciencoj, oni nun eĉ en Moskvo definitive forĵetis la fantaziajn lingvosciencajn tezojn de Stalin, samtempe kondamnante denove la absurdajn teoriojn de Marr, kiujn Lapenna reklamas en *Retoriko*. Eble nun estas tempo por fari klopodon, enkonduki iom da klareco en la konfuzon, kaj por kontraŭmeti al la ĉarlatana "marksista-leninista" lingvoscienco kelkajn bazajn faktojn kaj principojn, almenaŭ tie, kie temas pri problemoj, kiuj rilatas al Esperanto.

Bedaŭrinde ne estas eble, fari tion kontentige en unu artikoleto. Mi do devas verki plurajn artikolojn pri la temo. Tio donos al mi okazon, klarigi kelkajn fundamentajn aspektojn de la lingva problemo kaj de Esperanto; eble tio estos pli interesa por la legantoj, ol se mi verkus nur recenzon pri unu aŭ du libroj. Mi klopodos fari la klarigojn laŭeble facile kompreneblaj. Sed sendube mi ne ĉiam sukcesos, ĉar kelkaj detaloj estas komplikitaj.

Dramatis Personae

Jen unue kelkaj faktoj pri la "personoj en la dramo":

Marr, Nikolaj Jakovleviĉ, gruzo (georga) lingvisto, 1864-1934, naskita en Kutaisi (Gruzujo) de skota patro kaj gruza patrino, esploris la kaŭkazajn lingvojn, fariĝis Profesoro en la Peterburga Universitato en 1900, Membro de la Rusa Imperiestra Akademio de Sciencoj jam sub la cara reĝimo, refaris sian sciencon post la Komunista Revolucio sur la bazo de la Marksismo-Leninismo, nomante ĝin "la nova instruo pri la lingvo" aŭ "la Jafetida Teorio", fariĝis ĉefa reprezentanto kaj diktatoro de la lingvoscienco en la Soveta Unuiĝo, estis forte atakata kaj kondamnata 16 jarojn post sia morto de du aliaj gruzoj: Ĉikobava kaj Stalin. En 1951 la Soveta Akademio de Sciencoj fondis la revuon *Voprosi Jazikoznanija* por "likvidi la konsekvencojn de la regado de la kontraŭsciencaj opinioj de Marr kaj liaj anoj". En Esperanto disvastigis la ĉarlatanaĵojn de Marr verketo de Andrej Petroviĉ Andreev, "Revolucio en la Lingvoscienco", aperinta en 1931, diversaj artikoloj en la organoj de SAT (Sennacieca Asocio Tutmonda) kaj IPE (Internacio de Proletaj Esperantistoj), kaj la unua parto de la libro *Retoriko* de Ivo Lapenna.

Drezen, Ernest Karloviĉ, soveta (latva) Esperantisto, naskita en Liepaja (Latvujo) en 1892 aŭ 1900 (laŭ diversaj fontoj), mortis je nekonata dato: "arestita de la Beria-banditoj – kiel oni diris – mortis en malliberejo" (Erik Ekström en *Svenska Esperanto-Tidningen* de Novembro 1956). Esperantisto de 1910, li post 1917 okupis postenojn en la Ruĝa Armeo, la Centra Ekzekutiva Komitato de la Sovetoj, la Soveta Societo por Rilatoj kun la Eksterlando (VOKS), kaj la Soveta Normiga Komitato, estis unu el la fondintoj de la Esperanto-Sekcio de la Komunista Internacio (ESKI) en 1919, fariĝis Prezidanto de la Centra Komitato de la Sovetlanda Esperantista Unuiĝo (SEU) en 1921, verkis librojn en kaj pri Esperanto inter ili *Za Vseobŝĉim Jazikom – Tri Veka Iskanij* (Al Universala Lingvo – Tri Jarcentoj da Serĉado), kun antaŭparolo de Marr kaj

kun teoria enkonduko sub la titolo "Provo de Materialista Fundamentigo de la Problemo"; aŭtoro de la broŝuro, "Pri la Problemo de la Internaciigo de la Science-Teknika Terminaro". Drezen dum jaroj serĉadis la subtenon de Marr por Esperanto, sed poste proksimiĝis al kritikantoj de Marr en la tielnomata *Jazikfront*. Drezen verkis artikolojn pri Esperanto kaj Zamenhof en la unua eldono de la Granda Soveta Enciklopedio.

Stalin, Iosip Visarionoviĉ Dĵugaŝvili, 1879-1953, gruza (georga) komunisto, post la morto de Lenin (en 1924) diktatoro de la Soveta Unuiĝo kaj de la internacia komunismo, studis Esperanton en malliberejo en Baku, en 1909, parolis pri lingvaj problemoj en "Marksismo kaj la Nacia Problemo" (1913), en parolado al la membroj de la Komunista Universitato de Orientaj Laboristoj, en "Parolado al la Burjataj Kamaradoj", en "La Nacia Problemo kaj la Leninismo" (1929), en parolado al la 16-a Kongreso de la Komunista Partio (VKP/b) en 1930, fine en "La Marksismo kaj la Problemoj de la Lingvoscienco" (1950). Dum multaj jaroj Stalin subtenis la lingvosciencan diktatorecon de Marr; en kaj post 1950 li same forte atakis lin. Estas dube, ĉu Stalin mem verkis iun el la lingvosciencaj partoj de siaj verkoj. Laŭ Trotzki, la vera aŭtoro de "La Marksismo kaj la Nacia Problemo" estis Lenin. Kelkaj fakuloj opinias, ke la lingvosciencaj partoj de la parolado al la 16-a Komunista Partikongreso estis verkitaj, almenaŭ parte, de Marr. Estas preskaŭ certe, ke Ĉikobava estas la ĉefa aŭtoro de "La Marksismo kaj la Problemoj de la Lingvoscienco".

Ĉikobava, Arnold Stepanoviĉ, gruza lingvisto naskita en 1898, Profesoro de la Lingvoscienco en la Gruza Akademio de Sciencoj en Tbilisi (Tiflis), aŭtoro de Vortaro de la Gruza Lingvo kaj de verkoj pri la mingrela kaj la laza lingvoj. Li malfermis la atakon kontraŭ Marr kaj liaj ideoj en *Pravda* la 9-an de Majo 1950, verkis unu el la ĉefaj artikoloj kontraŭ Marr en la duvoluma verko "Kontraŭ la Vulgarigo kaj Falsigo de la Marksismo en la Lingvoscienco", eldonita de la Soveta Akademio de Sciencoj en 1951 kaj 1952, estis verŝajne la ĉefa aŭtoro de la verko de Stalin, "La Marksismo kaj la Problemoj de la Lingvoscienco", verkis la oficialan lernolibron de la stalinista lingvoscienco por la sovetaj universitatoj kaj pedagogiaj institutoj, *Vvedenie v Jazikoznanie* (Enkonduko en la Lingvosciencon), estas unu el la redaktoroj de la revuo *Voprosi Jazikoznanija* (Problemoj de la Lingvoscienco).

Lapenna, Ivo, jugoslava (kroata) Esperantisto, naskita en 1909 en Split, estis Profesoro de Internacia Publika Juro kaj Internaciaj Rilatoj en la Universitato de Zagreb, nun loĝas en London, Britujo; Ĝenerala Sekretario de Universala Esperanto-Asocio (UEA) kaj Direktoro de ĝia Centro de Esploroj kaj Dokumentado, aŭtoro de *Retoriko* (1950), *La Internacia Lingvo* (1954), *Aktualaj Problemoj de la Nuntempa Internacia Vivo* (1952) kaj aliaj libroj, verkinto de la *Nefermita Letero al J.V.Stalin* publikigitan en 1952 de la Estraro de UEA kaj la Plenumkomitato de SAT.

Ĉu "Helpa" aŭ "Universala" Lingvo?

La *Voprosi Jazikoznanija* de Julio-Aŭgusto 1956 publikigis raporton de sia provizora redakta sekretario, V.P.Grigorjev, pri prelego farita de D-ro E.A.Bokarev en la Sekcio de Ĝenerala kaj Kompare-Historia Lingvoscienco de la Lingvoscienca Instituto de la Soveta Akademio de Sciencoj. La temo estis "La Nuna Stato de la Problemo de Internacia Helpa

Lingvo". Kompleta angla traduko de la artikolo aperis en la Januara-Februara numero de Amerika Esperantisto.

Unu el la karakterizaj faktoj pri la artikolo estas, ke ĝi parolas ĉiam pri internacia *helpa* lingvo (*meĵdunarodnij vspomogatelnij jazik*). Tiu adjektivo "helpa" aperas ne malpli ol sesfoje en la raporto. Tiel la aŭtoro evitas la danĝeron, intermiksi la problemon de *internacia helpa lingvo*, kiu estas utila nun kaj povos fariĝi eĉ pli utila en la proksima estonteco, kun la problemo de "universala" lingvo, kiu iam – post centoj, miloj aŭ dekmiloj da jaroj – laŭ la tezoj de la Marksismo-Leninismo, laŭ Engels, Lenin, Stalin, Marr, Drezen, Ĉikobava kaj aliaj, regos mondon, en kiu la naciaj lingvoj estos "formortintaj". Kvankam la prelego de D-ro Bokarev enhavas mencion de "la marksista-leninista koncepto" kaj ankaŭ mencion de la uzo de Esperanto "en la movado de la pacbatalantoj" (laŭ la stilo de Moskvo), Bokarev ĝenerale uzas la klasikajn argumentojn de la tradicia Esperanto-propagando. Lia prelego estas rimarkinde libera de la utopiaj kaj nesciencaj ideoj de Drezen, Lanti kaj Lapenna.

Eble mi ne devus mencii la nomon de Lapenna apud la nomoj de Lanti kaj Drezen. Tiuj du almenaŭ klopodis prezenti iugrade logikan sistemon de ideoj pri la lingva problemo, dum la nuna Ĝenerala Sekretario de UEA fabrikas nedigesteblan miksitan salaton el la plej malharmoniaj ingrediencoj. Se oni verŝas, kiel li, la opiniojn de Meillet kaj tiujn de Marr en la saman botelon, oni ne miru, ke la miksaĵo eksplodos.

"De Multlingveco al Unulingveco"

La fakto, ke Lapenna radikale forĵetas la Zamenhofan ideon de internacia lingvo, kiu neniel kontraŭas la naciajn lingvojn, jam fariĝas evidenta en la *Antaŭparolo* al *Retoriko*. Sur la dua paĝo Reto Rossetti skribas: "*Kelkiuj pretendas, ke la diversaj naciaj lingvoj kunfandiĝos per natura historia procezo kaj tiel formos el si la unikan tuthoman lingvon de la estonto. D-ro Lapenna montras, ke iusence tiuj personoj pravas... Por ke la lingvoj kunfandiĝu, necesas komuna strukturа bazo. Tiu bazo estas Esperanto, la Internacia Lingvo. Ĝi estas la ujo, kiu ricevas la komunajn vortojn kaj la komunan kulturon, kaj sekve ĝi estas la bazo, sur kiu kreskas la granda komuna lingvo de la homaro.*"

Jen vortoj de Drezen el *Za Vseobŝĉim Jazikom* (p. 31): "Internacia helpa lingvo en la nunaj cirkonstancoj estas lingvo de transira periodo, dum kiu ruiniĝas kaj rompiĝas la malnova kapitalista mondo kaj la malnovaj kapitalistaj rilatoj, kiam la malnovo ankoraŭ ne tute formortis, kiam ankoraŭ konservas sian forton kaj sian gravecon la diversaj naciaj lingvoj, sed kiam samtempe estiĝas kaj konstruiĝas nova kulturo, nova ekonomia sistemo kaj nova universala lingvo, en la fina rezulto kondukante al la starigo de la socialismo kaj komunismo en ĉiuj landoj de la mondo." (Ne havante la Esperanto-tradukon de la verko de Drezen, mi citas laŭ la rusa originalo.)

Jen la ideoj de Lanti (*Manifesto de la Sennaciistoj*, p. 27): "*La sennaciistoj batalas* kontraŭ ĉio nacieca: *kontraŭ naciaj lingvoj* kaj kulturoj, naciaj kutimoj kaj tradicioj. Por ili Esperanto estas ilia ĉefa lingvo kaj la naciajn lingvojn ili konsideras nur kiel helpajn. Ili rifuzas partopreni en iu nacibatalo kaj agnoskas kiel necesan kaj profitdonan nur la klasbatalon..."

Komparu kun la fantaziaj ideoj de Lanti, Drezen kaj Lapenna – pri

"batalo kontraŭ la naciaj lingvoj", "formortado de la naciaj lingvoj" kaj evoluo "de multlingveco al unulingveco" – la klarajn, modestajn kaj inteligentajn vortojn de Zamenhof, kiu en la Antaŭparolo al la "Unua Libro" – eldonita en 1887, antaŭ 70 jaroj – prezentis la argumenton, ke la uzo de internacia lingvo ne malhelpos, sed helpos la naciajn lingvojn: "Devigataj dividi nian tempon inter diversaj lingvoj, ni ne havas la eblon dece fordoni nin eĉ al unu el ili, kaj tial de unu flanko tre malofte iu el ni posedas perfekte eĉ sian patran lingvon, kaj de la dua flanko la lingvoj mem ne povas dece ellaboriĝi, kaj, parolante en nia patra lingvo, ni ofte estas devigataj aŭ preni vortojn kaj esprimojn de fremdaj popoloj, aŭ esprimi nin neprecize kaj eĉ pensi lame dank' al la nesufiĉeco de la lingvo. Alia afero estus, se ĉiu el ni havus nur du lingvojn, – tiam ni pli bone ilin posedus, kaj tiuj ĉi lingvoj mem povus pli bone ellaboriĝadi kaj perfektiĝadi kaj starus multe pli alte, ol ĉiu el ili staras nun." (*Originala Verkaro*, p. 18.)

La strangaj "sciencaj" argumentoj, per kiuj Lapenna atingas sian konkludon, ke la mondo iras "de multlingveco al unulingveco", estos pritraktataj poste en mia artikolo.

La "Nefermita Letero al Stalin"

En Junio 1952 la gazeto *Esperanto* publikigis "nefermitan leteron al J.V. Stalin" subskribitan en "Londono-Parizo, Majo 1952" de la Estraro de UEA kaj la Plenumkomitato de SAT. D-ro Lapenna, kiu verkis tiun leteron, ŝajne opiniis, ke ĝi havigos al Esperanto multe da atento kaj ĝi estos utila por la propagando. Fakte tamen – neeviteble – preskaŭ neniu ekster la Esperanto-movado donis al ĝi seriozan atenton. Kiam la Esperanto-Asocio de Nord-Ameriko ricevis la tekston antaŭ ĝia publikigo, ni tuj vidis, ke ĝi ne estas uzebla aŭ uzinda pro ĝia ĝenerala tendenco kaj pro la gravaj eraroj, kiujn ĝi enhavas. Mi ĝis nun ne publike parolis pri la afero, sed klarigis mian opinion buŝe kaj skribe al diversaj personoj.

La *Nefermita Letero* pretendis esti Esperantista respondo al la rimarkoj de Stalin pri "la demando de internacia lingvo". Fakte Stalin ne estis parolinta pri la problemo de internacia *helpa* lingvo *apud* la naciaj lingvoj, sed estis kritikinta la ideojn de Marr pri la uzo de "artefaritaj iloj" por plirapidigi la "kunfandiĝon de la ekzistantaj lingvoj en unu komunan lingvon."

Stalin kaj Ĉikobava unuflanke kaj la anoj de Marr aliflanke tute konsentis pri tio, ke venos, laŭ Ĉikobava, "unusola komuna lingvo de la venonta homaro", ke okazas, laŭ Marr, "evoluo de la diversaj lingvoj en linio direkte al la estonta unu sola lingvo", kaj ke, laŭ Stalin, "la naciaj diferencoj kaj lingvoj komencos formorti, cedante sian lokon al mondlingvo komuna al ĉiuj".

La temo de la diskuto do tute ne estis la problemo de internacia helpa lingvo en la nuna epoko, sed nur kaj ekskluzive la problemo de estonta universala lingvo, kiu anstataŭos la naciajn lingvojn. Marr estis skribinta: "Por ni ... ne ekzistas dubo pri la evoluo de la diversaj lingvoj en la direkto al unu sola estonta lingvo nek pri la fakto, ke *la homaro*, irante al unueco de la ekonomio kaj de la senklasa socio, *ne povas ne uzi artefaritajn ilojn science ellaboritajn por plirapidigi tiun tutmondan evoluon*".

Tiu uzo de "artefaritaj iloj" (*iskusstvennie meri*) por plirapidigi la "formortadon" (*otmiranie*) de la naciaj lingvoj kaj starigi universalan lingvon, al kiu ili devas "cedi sian lokon" (*ustupatj mesto*), kaj la proksimeco aŭ malproksimeco de la tempo, kiam la naciaj lingvoj mortos, estis la solaj temoj de la mondlingva diskuto inter la anoj de la marksista-leninista teorio. Alivorte: *Tiu afero neniel koncernis la Esperanto-movadon.*

Kial Enmiksi Esperanton en Tio?

Malgraŭ tio kompreneble la Estraro de UEA estus povinta, se ĝi trovis tion utila, uzi la okazon por diri ion pri la persekuto de la Esperanto-movado en la Soveta Unuiĝo kaj pri la malamika sinteno de sovetaj aŭtoritatoj kaj publikigaĵoj al Esperanto. La unua nepre necesa kondiĉo por tia deklaro estus estinta la konstato, ke diskutoj pri "kunfandiĝo de la lingvoj", "formortado de la naciaj lingvoj" kaj "unu sola lingvo por la estonta homaro" ne koncernas la Esperanto-movadon, ĉar *Esperanto estas internacia lingvo neniel ligata al tiaj teorioj kaj neniel celanta anstataŭi la naciajn lingvojn aŭ kontraŭbatali ilin.*

Tian deklaron sendube ne estus subskribinta la Plenumkomitato de SAT, ĉar ĝi konsistas el malnovaj amikoj de Lanti, kiu skribis, ke "la sennaciistoj batalas kontraŭ naciaj lingvoj". Tian deklaron eble ne povis subskribi Ivo Lapenna, kiu ĵus estis publikiginta en *Retoriko* siajn fantaziaĵojn pri evoluo "de la iama tre granda multlingveco al baldaŭa unulingveco". Sed kial la aliaj tiamaj Estraranoj de UEA – S-roj Malmgren, Kempeneers, Jakob, Kennedy kaj Oliver – ne insistis pri tia klarigo nepre necesa? Ĉu ili akceptis la marksistan-leninistan tezon pri universala lingvo anstataŭ la naciaj lingvoj? Tio ne estas verŝajna. Eble ili nur faris tion, kion ili faris en multaj aliaj kazoj: Ili blinde akceptis kaj subskribis tion, kion D-ro Lapenna prezentis al ili. Se la afero okazis tiel, tio eble absolvas ilin de kulpo, sed ne estas flata por ilia inteligenteco aŭ ilia kapableco, kompreni la esencon de la problemo.

La *Nefermita Letero* citas el unu el la leteroj de Stalin, kiuj troviĝas en lia verko *La Marksismo kaj la Problemoj de la Lingvoscienco* (Mi iomete mallongigas la citaĵojn):

"Rilate la ... formulon de Stalin, ... kiu koncernas *la kunfandiĝon de la lingvoj en unu komunan lingvon,* ĉi tie estas pensate al alia epoko, nome el epoko post la venko de socialismo en mondaj kadroj... Ĉi tie temos ... pri centoj da naciaj lingvoj, el kiuj, rezulte de longa ekonomia, politika kaj kultura kunlaborado de la nacioj, unue elstaros la plej riĉigitaj unuecaj zonaj (regionaj) lingvoj, kaj poste *la zonaj lingvoj kunfandiĝos en unu komunan lingvon, kiu kompreneble estos nek la germana, nek la rusa, nek la angla, sed nova lingvo,* kiu estos kolektinta en si la plej bonajn elementojn de la naciaj kaj zonaj lingvoj."

Dufoje en tiu citaĵo Stalin parolas pri la "kunfandiĝo" de la lingvoj en unu komunan lingvon. Tamen la *Nefermita Letero* ŝajnigas, ke tio koncernas Esperanton: "Sed koncerne vian starpunkton al la Internacia Lingvo, ni konsideras kiel nian devon, doni al vi kompetentan, koncizan respondon, des pli, ke en la lastaj monatoj ni havis la okazon, konstati la negativan efikon de via letero por la plua disvastigo de Esperanto en kelkaj landoj."

Fuŝaj Ciferoj

La "kompetenta" respondo konsistas el kvar partoj. Ĉiu el tiuj partoj enhavas seriozajn erarojn (kompreneble kun kelkaj bonaj kaj ĝustaj argumentoj). Pri kelkaj el tiuj eraroj mi ankoraŭ parolos. Nun mi mencios nur unu fuŝan aserton, ĉar D-ro Lapenna remaĉas ĝin ĉiam denove. En *Retoriko* (p. 33) li skribis: "Se oni konsideras, ke eĉ en Anglujo, do en lando kun tre alte evoluintaj kulturo kaj civilizo, kelkloke la kamparano ne konis pli ol 300-400 vortojn ankoraŭ en la pasinta jarcento, oni ne multe eraros, se oni taksos tiun komunan vortprovizon al ĉirkaŭ 500 vortoj. La bone edukitaj, kleraj homoj uzas meze ĉ. 3000-4000 vortojn." En *La Internacia Lingvo* (p. 21) li uzis la samajn ciferojn, sed aldonis: "Nur grandaj pensuloj kaj verkistoj posedis meze 10 000 vortojn." La *Nefermita Letero al Stalin* diras: "Laŭ la lingvisto M. Müller ankoraŭ en la deknaŭa jarcento troviĝis vilaĝoj en Anglujo, en kiuj la kamparanoj ne sciis pli ol 400 vortojn. Meze kleraj homoj posedas kutime 4 000-5 000 vortojn." Tiuj ciferoj estas absolute idiotaj. La Estraranoj de UEA ne devus havi la rajton ridindigi la Esperanto-movadon per subskribado de tiaj fuŝaĵoj.

Ciferoj de Modernaj Lingvistoj

Mi citos du modernajn lingvistojn pri la temo. *Mario Pei* skribas: "Tre zorga studo farita de grupo da psikologoj prezentas jenajn ciferojn: Meza 4-jara infano scias pli ol 5 000 vortojn, 6-jarulo 14 000, 8-jarulo 26 000, 10-jarulo 34 000. Alia proksimuma kalkulo konkludas, ke dujara infano havas vorttrezoron de proksimume 300 vortoj, 6-jarulo inter 2 000 kaj 3 000, stulta plenkreskulo 10 000, mezklera plenkreskulo inter 35 000 kaj 70 000. La diferenco inter tiuj ciferoj povas esti parte eksplikata per konfuzo inter *uza* vorttrezoro kaj *komprena* vorttrezoro. Por ĉiu vorto, kiun ni konstante uzas en ĉiutaga parolado, ekzistas eble dek vortoj, kiujn ni komprenas, kiam ni aŭdas aŭ legas ilin. Kelkajn el tiuj vortoj ni eĉ kapablas uzi, kiam la okazo necesigas tion. Tio signifas, ke infano aŭ plenkreskulo havanta normalan uzan vorttrezoron de mil vortoj 'konas' 11 000 vortojn." (*The Story of Language*, p. 112.)

Jen la vortoj de eĉ pli eminenta lingvisto, *Leonard Bloomfield*: "Kiam ni aŭdas, ke Shakespeare uzas 20 000 malsamajn vortojn en siaj verkoj kaj ke estas 8 000 vortoj en la poemoj de Milton, ni erare konkludas, ke malpli elokventaj personoj uzas multe malpli da vortoj. Estas indiko de la genio de Shakespeare, ke li uzis tiom da vortoj en tiel malgranda kvanto da parolmaterialo, kiel troviĝas en liaj verkoj, sed tiu kvanto estas malgranda kompare al la kvanto, kiun eĉ silentema persono parolas en la daŭro de unu jaro. *La mitoj pri kamparanoj, laboristoj aŭ sovaĝuloj uzantaj nur kelkajn centojn da vortoj havas nenian bazon en la faktoj.* Tiom, kiom oni povas kalkuli vortojn (ignorante ekzemple la fleksiajn formojn de lingvo kiel nia), *ĉiu plenkreskulo uzas minimume inter 20 000 kaj 30 000 vortoj. Se li estas klera, t.e. se li scias teknikajn kaj sciencajn vortojn, li uzas multe pli gramdan nombron. Atentu la pluan fakton, ke ĉiu persono komprenas multe pli grandan nombron da vortoj ol li uzas.*" (*Language*, p. 277.) (daŭrigota)

Ĉu vi jam renovigis vian membrecon en EANA por la jaro 1957?

GRAVA RELIGIA UZO DE ESPERANTO

Memorlibro de la Tria Esperantista Eŭkaristia Mondkunveno *okazinta en la kadro de la XXXVI-a Internacia Eŭkaristia Kongreso. Kompilita de Pastro D-ro Johano B. Kao O.F.M., Rio de Janeiro, 1956. 215 paĝoj kaj 76 bildoj. Prezo $2.15. Havebla de EANA.*

JEN libro interesa, grava, impona por katolikoj kaj por personoj, kiuj volas propagandi por Esperanto en katolikaj organizoj, lernejoj aŭ universitatoj. La kompilinto estas bone konata al multaj el niaj legantoj kaj al multaj katolikaj eminentuloj en Usono, ĉar li loĝis proksimume ses jarojn en nia lando kaj multe helpis nian Esperanto-movadon. Pastro Kao, kiu ankoraŭ havas la titolon de Ĝenerala Vikario de katolika diocezo en Ĉinujo kaj kiu iam estris la Centran Oficejon de Katolikaj Lernejoj en Ĉinujo, studis en Romo, doktoriĝis en Francujo kaj vojaĝis ĉirkaŭ la tuta mondo. Li nun loĝas en Brazilo, kie li helpas ĉinajn rifuĝintojn kaj ankaŭ multe laboras por Esperanto.

La Eŭkaristiaj Kongresoj estas internaciaj amaskunvenoj, kiuj ĝenerale okazas en ĉiu dua jaro kaj altiras centmilojn kaj eĉ milionojn da katolikoj. Kompreneble la membroj multe suferas de la malsameco de la lingvoj. Ĝenerale la individuaj kunvenoj, escepte de la ĉefaj ceremonioj, estas organizataj aparte por la diversaj lingvoj. En unu salonego kunvenas la angleparolantoj, en alia la franceparolantoj, en tria la italeparolantoj, kaj tiel plu. Estas evidente, ke Esperanto povus solvi la problemon. Tial antaŭ dudek jaroj franca pastro proponis, ke oni organizu Esperantistajn Mondkunvenojn en la kadro de la Eŭkaristiaj Kongresoj, por ebligi vere internacian interŝanĝon de ideoj kaj spertoj kaj por samtempe fari efikan propagandon por la internacia lingvo. La Unua Esperantista Eŭkaristia Mondkunveno okazis en Budapest en 1938, la Dua en Barcelona en 1952, la Tria en Rio de Janeiro en 1955.

En Brazilo, kie la Esperanto-movado estas tre vigla kaj kie fiera popolo, kiu amas sian portugalan lingvon, malŝatas la superregadon de la naciaj lingvoj de aliaj, la kondiĉoj estis favoraj. La Esperantista Mondkunveno en la kadro de la Eŭkaristia Kongreso multege helpis la propagandon por nia lingvo, eĉ eksterlande. Miloj da ĵurnaloj (multaj el ili en Usono), centoj da revuoj kaj multaj radio-stacioj priskribis aŭ menciis la Esperanto-aranĝojn en Rio de Janeiro, kiuj ankaŭ estis menciitaj en la oficialaj programlibroj.

La libro kompilita de Pastro Kao enhavas raportojn, dokumentojn kaj fotografaĵojn pri la Eŭkaristia Kongreso kaj la Esperantista Mondkunveno. Ĝi ankaŭ prezentas la kompletan tekston de la prelegoj de 19 eminentuloj el 8 landoj (11 el Brazilo, inter ili unu episkopo, 2 el Usono, po unu el Ĉinujo, Francujo, Italujo, Germanujo, Belgujo kaj Nederlando), kiujn oni laŭtlegis en Esperanto en Rio de Janeiro. Proksimume la duono de la prelegoj estas pri teologiaj kaj religiaj temoj. Kelkaj brazilaj Esperanto-pioniroj, inter ili D-ro Luis de Azeredo Coutinho, D-ro Mário Ritter Nunes kaj F-ino Maria de Lourdes Galvão Cordeiro, donas utilajn konsilojn pri la propagando kaj instruado de Esperanto. Aliflanke longa prelego de D-ro William Solzbacher pri la historio de la katolika Esperanto-movado enhavas malmulte konatajn detalojn pri la unuaj Esperanto-pioniroj. Tiuj detaloj jam altiris la intereson de nekatolikaj kaj katolikaj legantoj.

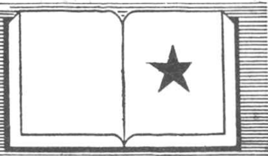
ESPERANTO KAJ FILATELIO EN KUBO

El *Información*, unu el la kvar plej grandaj ĵurnaloj en Kubo, ni represas du interesajn ilustraĵojn. Supre oni vidas koverton transportitan aerpoŝte de Cienfuegos al La Habana la 24-an de Februaro 1914, kiam la fama kuba aerpioniro Jaime González faris sensacian flugon en Morane-aeroplano. La kovertoj, nun treege valoraj maloftaĵoj, estis eldonitaj kun klarigo presita en lingvoj hispana, angla kaj Esperanto de Andrés María Oliva, bona Esperantisto nun jam delonge mortinta. Kiel oni vidas, ĉi tiu letero estis sendita al D-ro Antonio Alemán Ruiz, kiu nun estas la Sekretario de la Kuba Esperanto-Asocio. Malsupre niaj legantoj vidas bildon de ses poŝtmarkoj eldonitaj honore al Esperanto de la registaroj de Aŭstrujo, Brazilo kaj Bulgarujo. Aliaj registaroj ankaŭ eldonis tiajn poŝtmarkojn aŭ oficialajn poŝtkartojn kun Esperanto-teksto. *Información* publikigas Filatelan Fakon sub la direkto de Ernesto Bello. La 17-an de Februaro 1957 li dediĉis la plej grandan parton al Esperanto, menciante la adreson de la Kuba Esperanto-Asocio kaj esprimante dankon al D-ro Antonio Alemán Ruiz kaj al Antonio González pro ilia kunlaboro.

NEW EDITIONS

New books in Esperanto are being published constantly. Our book service handles all titles as soon as they appear. Those who are interested in Esperanto literature, and wish to keep abreast of developments in Esperanto, will find much worthwhile reading in the following new books. Those who may find it inconvenient to make immediate payment may arrange for charge accounts or installment payments. Select your new books and send your order now.

La Sankta Biblio — Malnova kaj Nova Testamentoj. A new printing of an old favorite. The Old Testament was translated by Dr. Zamenhof from the Hebrew and later somewhat revised by English scholars. The New Testament was translated by a group of Protestant ministers from the Greek with particular reference to the King James version. 996 pp, printed on excellent paper, well bound in blue cloth, stamped in gold $2.00
The same as above but printed on india Bible paper, a few at ... 2.50

Ezopa Saĝo, *by K. Kalocsay.* A translation in verse of 77 of the most popular and familiar fables of Aesop. Although they treat of animals, each fable points up some moral or teaching which can be applied to human relationships. An introduction presents the life story of Aesop. 127 pp, illust. grey cloth bound 1.40

Eseoj: Volumo de Beletro, *by G. Waringhien.* A collection of 20 original essays by well-known Esperanto author and poet. The subjects are varied and interesting, ranging from prophets of the Bible and Esperanto, to comparative literature, to detective stories and the evolution of the kiss. "Stafeto" series, 232 pp. 1.95

La Infana Raso, *by William Auld.* A collection of 25 original poems in Esperanto by a young Scottish poet. Modernistic in style, expressing the philosophy of life of the author. Illustrated with five abstract paintings by P. Lavalle. "Stafeto" series, 88 pp. 1.95

Anekdotoj pri Dante, *selected and translated by B. & E. Migliorini.* A small booklet of 17 anecdotes about the great Italian poet Dante, author of "The Inferno". 23 pp. .... .15

Vocabulario Español-Esperanto, *by Dr. Ernesto Tudelo Flores.* Recently published in Spain, this dictionary should be well received by all who speak the Spanish language. 20,000 Spanish words are given with 2 or 3 equivalents in Esperanto. Also includes 7 pages of proper names, countries, cities, and personal. $8\frac{1}{2}$" x $5\frac{1}{2}$" in size, 232 pp, bound in maroon cloth 2.45

Gruk, *by Kumbel (tr. P. Thorsen).* Kumbel is the pseudonym of a Danish engineer who writes short humorous epigrams for a Danish newspaper. This Esperanto version presents 67 short verses, each one illustrated with a lively drawing. 72 pp, illust. .... .75

(Members of EANA receive 10% in Book Dividends.)

Esperanto Association of North America, 114 W. 16 St., New York 11, N.Y.

DEZIRAS KORESPONDI

Kosto de anonco: Eksterlande, unu vorto aŭ mallongigo por unu cendo (ses vortoj por 1 int. respondkupono); Enlande, unu vorto por du cendoj.

Bulgarujo. S-ro Georgi Janev, str. Dobruĝa 8, *Kjustendil.* Deziras korespondi kun Usonanoj.

Francujo. S-ro Roger Parrel, Immeuble Berthelot-Gutenberg, *St-Etienne* (Loire). Dez. kor. kun Usonanoj.

Hispanujo. S-ro Juan Sánchez Ros, Apartado 106, *Cartagena.* Juna komencanto en Esperanto, dez. korespondi.

Hungarujo. S-ro Mihály Farkas, *Ormosbánya.* 26-jara instruisto, dez. kor. kun Usonanoj pri lingvoj, filmo, teatro, muziko, ktp.

Japanujo. F-ino Tieko Isa, 657 Suwa-cho, *Gyoda,* Saitama. 16-jara knabino dez. kor. kun samaĝa knabo, interŝ. il. PK.

Japanujo. F-ino Kiyoko Emori, 302 Yago, *Gyoda,* Saitama, 16-jara knabino dez. kor. kun samaĝa knabo, interŝ. PM kaj il. PK.

Polujo. S-ro Zbigniew Dreczkowski, Nakielska 64/38, *Bydgoszcz.* Dez. kor. pri amatora fotografarto, arkitekturo; ankaŭ dez. interŝ. PM.

American Esperantists will enjoy reading *"The British Esperantist"*, official organ of the British Esperanto Association. Published monthly, 20 pages, richly illustrated. Text partly in Esperanto, partly in English. Subscription for one year $1.50; order through EANA. Free specimen copy obtainable from the British Esperanto Association, 140 Holland Park Ave., London W. 11, England.

La Filatelisto, Bulteno por kolektantoj kaj korespondemuloj. Aperas ĉiun duan monaton, enhavas dekojn da adresoj de korespondemuloj el la tuta mondo. Ĉiu abonanto de *"La Filatelisto"* rajtas publikigi en ĝi senpage sian anoncon. Abonebla pere de EANA, jarabono nur 85¢. Sendu 3-cendan poŝtmarkon por provekzemplero.

Kristana Esperantista Ligo Internacia kunligas kristanojn diversekleziajn kaj diverslandajn. Ĝiaj membroj estas ĉefe en Europo, sed ĝi havas novan kaj kreskantan usonan sekcion, kiu eldonas monatan gazeton en Esperanto. Por senpaga provekzemplero kaj informoj, sendu poŝtkarton al *R. W. Powell, 2223 35th St., Astoria 5, N. Y.*